

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی
معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی

نظام جدید آموزش کارکنان دولت پودمانهای آموزشی

رشته شغلی

کارشناس ترویج کشاورزی

« ویرایش اول »

دفتر بهسازی نیروی انسانی
معاونت مطالعات و برنامه ریزی آموزشی
گروه برنامه ریزی آموزشی

نظام جدید آموزش کارکنان دولت پودمانهای آموزشی رشته شغلی کارشناس ترویج کشاورزی / نویسندگان
داوود حاجی میررحیمی ... [و دیگران] ویراستار حمدالله جعفرزاده، [تهیه کننده] دفتر بهسازی نیروی
انسانی. معاونت مطالعات و برنامه ریزی آموزشی. گروه برنامه ریزی آموزشی. - - کرج: سازمان
تحقیقات و آموزش کشاورزی، معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی. نشر آموزش کشاورزی، ۱۳۸۴.
۲۶۲ ص. جدول.

ISBN: 964-520-004-0

فهرستویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی. معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی - - برنامه ریزی.
۲. نیروی انسانی - - برنامه ریزی. ۳. آموزش حین خدمت. ۴. آموزش پودمانی. ۵. کشاورزی - - ترویج - -
برنامه های درسی. الف. حاجی میررحیمی، داوود. ب. سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور. دفتر آموزش و
بهسازی نیروی انسانی. ج. سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی. معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی.
نشر آموزش کشاورزی. د. عنوان.

۶۳۰/۷۱۵

س۵۳۹/الف

۱۳۸۴ ر

۴۱۴۰۳-م

کتابخانه ملی ایران

ISBN: 964-520-004-0

شابک: ۹۶۴-۵۲۰-۰۰۴-۰۰

نظام جدید آموزش کارکنان دولت - پودمانهای آموزشی کارشناس ترویج کشاورزی (ویرایش اول)

مسئول پروژه: حسین حیدری

ناشر: نشر آموزش کشاورزی

چاپ اول: ۱۳۸۴

نویسندگان: دکتر سیدداود حاجی میررحیمی - دکتر عباس نوروزی - مهندس رضا ذبیحی طاری -

مهندس حسین صارمپور - مهندس شمس الملوک پیشنامازی - محمود سلمانی - مهندس

سیدمهدی شفیعی قصر

هدایت و نظارت پروژه: مهندس حسن رحیمی تنها

تنظیم کننده و ویرایشگر: مهندس حمدالله جعفرزاده

طراح جلد: مهندس محمدرضا شاه پسند

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

صفحه آرا: مریم قهرمانی

قطع: وزیری

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: دفتر خدمات تکنولوژی آموزشی - نشر آموزش کشاورزی

حق چاپ © محفوظ است

مسئولیت صحت مطالب با نویسندگان است

شماره ثبت در مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی ۸۴/۸۴۷ مورخ ۸۴/۷/۱۱ می باشد
کرج - کیلومتر ۷ جاده ماهدشت - معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی - دفتر خدمات تکنولوژی آموزشی
نشر آموزش کشاورزی ۶۷۰۰۶۲۲-۲۶۶۱

فهرست عناوین

پیشگفتار

- آموزش پودمانی ۱
- فرایند طراحی و تدوین آموزش پودمانی ۱
- انواع دوره های آموزش پودمانی ۳
- پودمانهای آموزشی کارشناس ترویج کشاورزی ۴
- شرح وظایف، مدارک تحصیلی و شرایط احراز ۵
- عناوین و محتوای دوره های آموزشی تخصصی ۹
- عناوین و محتوای دوره های آموزشی ویژه حوزه استان ترویج و نظام بهره برداری ۴۱
- عناوین و محتوای دوره های آموزشی ویژه دفتر ترویج و انتقال یافته ها ۷۳
- عناوین و محتوای دوره های آموزش ویژه دفتر مطالعات و طراحی ترویج و نظام بهره برداری ۸۵
- عناوین و محتوای دوره های آموزشی ویژه دفتر برنامه ریزی توسعه تشکلهای مردمی ۱۰۳
- بخش کشاورزی
- عناوین و محتوای دوره های آموزشی ویژه گروه برنامه ریزی رسانه های ترویجی ۱۱۵
- عناوین و محتوای دوره های آموزشی اداره کل پشتیبانی و تجهیز شبکه ترویج ۱۲۳
- عناوین و محتوای دوره های آموزشی دفتر امور تعاونی های تولید و واحدهای خرده دهقانی ۱۵۳
- عناوین و محتوای دوره های آموزشی آموزشهای ویژه مرتبط با گرایش فنی کارشناس ترویج کشاورزی ۱۷۱
- مشخصات اعضای کمیته طراحی پودمانهای کارشناس ترویج کشاورزی ۲۶۲

پیشگفتار

استانداردسازی از جمله ارکان مهم و اثرگذار در کارآیی و اثربخشی آموزش‌ها می‌باشد. با این رویکرد، یکی از زمینه‌های اصلی برای برنامه‌ریزی، اجرا، نظارت و ارزشیابی صحیح و موفق از نظام آموزش فراهم می‌آید. استاندارد آموزشی رشته شغلی «کارشناس ترویج کشاورزی» حاصل ساعت‌ها کار کارشناسی کارشناسان معاونت ترویج و نظام‌های بهره‌برداری و اعضای گروه برنامه‌ریزی آموزشی دفتر بهسازی نیروی انسانی بوده که به صورت این کتاب تجلی پیدا کرده است. این مجموعه در راستای استانداردسازی دوره‌های آموزش مشاغل کارکنان وزارت جهاد کشاورزی و در اجرای نظام جدید آموزش کارکنان دولت موضوع ابلاغیه شماره ۱۰۵/۲۲۵۵۴ مورخ ۸۰/۱۲/۲۸ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و با رویکرد پودمانی در قالب طبقات و گروه‌های شغلی تدوین شده است. مبنای تدوین این دوره‌ها، شرح وظایف کلی شغل (نمونه وظایف و مسئولیت‌های رشته شغلی)، وظایف واحدها و دفاتر سازمانی و وظایف مندرج در پستهای سازمانی می‌باشد. گروه‌بندی دوره‌ها و عرضه فرصت‌های آموزشی و میزان ساعات آموزش براساس طبقه و گروه شغلی آغازین به طبقات شغلی بالا صورت گرفته است. به طور کلی دوره‌های مطروحه، وضعیت آموزش کارکنان رشته شغلی «کارشناس ترویج کشاورزی» را در طول سنوات خدمت مشخص و تعیین می‌کند و روند دوره‌های آموزشی را مطابق با نیازهای شغلی و سازمانی عرضه می‌نماید.

بدون تردید این دوره‌ها نقش بسزایی در بهره‌وری شغلی شاغلین و در ارتقای دانش فنی و تخصصی آنان خواهد داشت. به بیان دیگر در این مجموعه ارتقای شغلی و همچنین نیاز آموزشی شاغل و دستگاه مربوطه به موازات یکدیگر مورد توجه قرار گرفته و شاغل با یک برنامه‌ریزی آموزشی منسجم و نظام یافته روبرو خواهد بود. مجموعه حاضر براساس تاییدیه شماره ۱۸۰۳/۲۳۳۶۸۵ مورخ ۱۳۸۴/۲/۱۱ سازمان محترم مدیریت و برنامه‌ریزی کشور قابلیت اجرایی یافته و امیداست بتواند در راستای بهبود کیفیت آموزش و رضامندی شاغلین و همچنین طرح نظام جامع آموزش کارکنان دولت، قدمی مؤثر بردارد.

این فرایند می‌تواند تجربه‌ی مفیدی در اختیار سایر موسسات دولتی، خصوصی و آموزشی به ویژه دانشجویان دوره‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکتری آموزش و ترویج کشاورزی و برنامه‌ریزی آموزشی با گرایش تخصصی آموزش کارکنان سازمانها و نهادهای دولتی و خصوصی قرار دهد.

در پایان لازم می‌داند تشکر و قدردانی خود را از معاونت ترویج و نظام بهره‌برداری، دفتر آموزش و بهسازی نیروی انسانی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، مرکز نوسازی و تحول اداری وزارت جهاد کشاورزی و کلیه افرادی که در تهیه، تدوین و طراحی این مجموعه به هر نحو همکاری، مشاوره و راهنمایی داشته‌اند، ابلاغ نماید. باشد که مرضی درگاه الهی قرارگیرد.

مجتبی رجب بیگی
معاون آموزشی سازمان و
سرپرست موسسه آموزش عالی علمی - کاربردی
فروردین ماه ۱۳۸۴

آموزش پودمانی

رویکرد آموزش پودمانی، یک روش برنامه‌ریزی آموزشهای شغلی است که با تفکیک نیازهای آموزشی کارکنان به واحدهای مستقل درسی ولی کامل، بدون هیچگونه تقدم و تأخیری در آموزشها با تاکید بر جنبه خودآموزی، سعی در مرتفع نمودن نیازهای مهارتی، دانشی و نگرشی شاغل دارد، به طوری که با گذراندن پودمانهای آموزشی موردنظر، ضمن ایجاد مهارتی خاص در شاغل، امکان انجام مستقل یک واحد کاری توسط ایشان را فراهم می‌کند.

در روش آموزش پودمانی عناصر اصلی تشکیل دهنده آموزش، فراگیر (شاغل)، شغل و محتوای آموزشی می‌باشد. به عبارت دیگر پودمانهای تعریف شده، دقیقاً متمرکز بر مهارت‌های موردنیاز برای انجام فعالیتهای شغل بوده و برخلاف روشهای آموزش سنتی، فراگیر تقریباً تمامی فعالیتهای مربوط به آموزش‌ها را برعهده داشته و عنصری فعال به شمار می‌آید.

مفهوم پودمان در آموزش عبارت است از «مجموعه‌ای از دانش و مهارتی که با استفاده از آنها، اجرای یک مرحله مفید از کاری به طور مستقل امکان‌پذیر گردد». این تعریف متضمن اصول و ویژگی‌هایی است که یک پودمان باید داشته باشد. اول اینکه پودمان شامل مجموعه‌ای از دانش‌ها و مهارت‌های موردنیاز متناسب با اجرای شغل باشد، دوم آنکه وظایف هر شغل باید کاملاً تفکیک شده و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته باشد، و سوم، هر پودمان مجزا از پودمان دیگر و بطور مستقل بتواند یک مهارت را در فراگیر ایجاد نموده یا توسعه بخشد.

فرآیند طراحی و تدوین آموزش پودمانی

طراحی و تدوین دوره‌های آموزش پودمانی به صورت مرحله به مرحله (Step by Step) می‌باشد که شامل مراحل زیر است:

۱ - تشکیل کمیته تخصصی متشکل از کارشناسان دستگاه‌های مربوطه و اساتید صاحب نظر

۲- شناسایی رشته^۱، رشته فرعی^۲ و رشته‌های شغلی^۳: که برگرفته از مصوبات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور می‌باشد. مانند (رشته: کشاورزی و محیط زیست، رشته فرعی: آموزش و ترویج کشاورزی، رشته شغلی: کارشناس ترویج کشاورزی).

۳- تجزیه و تحلیل شغل: در این مرحله شرح وظایف مربوط به رشته شغلی، دفاتر ستادی و واحدهای سازمانی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و مهارت‌ها و توانمندی‌هایی را که لازم است تا شاغل بتواند وظایف شغلی خود را به نحو احسن انجام دهد، تعیین می‌گردد.

۴- تدوین عناوین اولیه دوره‌های آموزشی بنا توجه به مهارت‌ها و توانمندی‌های تعیین شده: به طوری که این دوره‌های آموزشی بتواند مهارت‌ها و توانمندی‌های مورد نظر را در فراگیران ایجاد کند.

۵- بررسی و تصویب عناوین نهایی دوره‌های آموزشی.

۶- تدوین مقدماتی سرفصل و محتوای دوره‌ها.

۷- بررسی سرفصل‌های تهیه شده و تصویب نهایی.

۸- اعمال اصلاحات نهایی و مجلد نمودن مجموعه.

۹- ارسال به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور جهت بررسی و تصویب.

۱۰- ارجاع به دفتر آموزش کارکنان معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی برای اجرا پس از تصویب آن در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و ابطال کلیه دوره‌های آموزشی غیرمصوب.

۱- رشته: مجموعه مشاغل است که از لحاظ فعالیت و نوع کار و حرفه وابستگی نزدیکی به یکدیگر دارند. این مشاغل واحد سازمانی و مجموعه کارکنان حرفه‌ای وسیع را تشکیل می‌دهند. مانند: رشته کشاورزی و محیط زیست.

۲- رشته فرعی: در یک رشته مشاغل که از لحاظ نوع کار و حرفه و شرایط اجرا وابستگی آنها شدیدتر و بیشتر است یک رشته فرعی را تشکیل می‌دهند. مانند رشته فرعی ترویج و آموزش کشاورزی

۳- رشته شغلی: عبارت از یک یا چند طبقه شغلی که از لحاظ نوع کار یکسان و مشابه بوده اما از نظر ارزش و اهمیت و صعوبت انجام کار دارای سطوح و مراتب مختلف می‌باشند. مانند: کارشناس ترویج کشاورزی.

انواع دوره‌های آموزش پودمانی:

باتوجه به اینکه شاغلین هریک از رشته‌های شغلی وظایف مختلفی در واحدهای مختلف تحت پوشش سازمان تخصصی خود برعهده دارند، دوره‌های آموزشی به چهارگروه عمومی، مدیریتی، تخصصی و ویژه تقسیم شده‌اند که ویژگی‌های آنها به شرح ذیل است:

الف) دوره‌های آموزشی عمومی:

به دوره‌های آموزشی اطلاق می‌شود که بیش کارکنان را در زمینه موضوعات علمی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی افزایش می‌دهد. دوره‌هایی مانند: «زبان انگلیسی» از آن جمله است و برای کلیه رشته‌های شغلی طراحی و اجرا می‌گردد.

ب) دوره‌های آموزشی مدیریتی:

به دوره‌های آموزشی اطلاق می‌شود که ضمن بهبود کیفیت صلاحیت‌های مدیریتی کارکنان به ارتقا و اصلاح نظام اداری و افزایش کارایی واحدهای سازمانی می‌پردازد. دوره‌هایی مانند: «مدیریت بهره‌وری» از آن جمله است که برای شاغلین کلیه رشته‌های کارشناسی و کاردانی رسته کشاورزی و محیط زیست طراحی و اجرا می‌گردد.

ج) دوره‌های آموزشی تخصصی:

دوره‌های آموزشی هستند که شاغل را برای کسب توانایی‌های معینی از شغل خاص آماده می‌کند. به طوری که شاغل از دانش فنی و علمی و نیز مهارت‌های لازم برای انجام بهینه وظایف محوله برخوردار شود. دوره‌هایی مانند: «آشنایی با شبکه ملی ترویج کشاورزی» و «اصول تهیه و ترویج نشریات فنی و ترویجی» که برای رشته شغلی «کارشناس ترویج کشاورزی»، طراحی و اجرا گردد، از این قبیل دوره‌ها می‌باشد.

د) دوره‌های آموزشی ویژه:

به منظور تکمیل مهارت‌های تخصصی شاغلین و بر اساس مقتضیات زمانی و مکانی دوره‌هایی کاملاً ویژه برای هر گروه از پست‌های سازمانی مشمول رشته شغلی ذریبط تدوین شده‌است. برای مثال دوره‌هایی مانند: «مدیریت مراکز ترویج و خدمات جهاد کشاورزی» و «برنامه ریزی نیروی انسانی شبکه ترویج کشاورزی» برای کارشناسان شاغل در «اداره کل تجهیز و پشتیبانی شبکه ترویج» معاونت ترویج و نظام بهره‌برداری طراحی شده‌است و بر اساس یک برنامه‌ریزی اجرایی منسجم شاغلان مذکور این دوره‌ها را می‌گذرانند.

حسین حیدری

مدیرکل دفتر بهسازی نیروی انسانی